

Rådet for psykisk helse

Postadresse: Postboks 817 Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse: Grensen 13, 0159 Oslo

Tlf 23 10 38 80

post@psykiskhelse.no

Bank: 1609.08.79875

www.psykiskhelse.no

Org.nr. 971524499



Rådets medlemsorganisasjoner: ADHD Norge, Aurora - støtteforening, Bipolarforeningen Norge, FRI - foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, Hjelpeskiden Norge, Hvirte Ørn, Landsforeningen for Pirrende innen Psykisk helse - LPP, Landsforeningen mot seksuelle overgrep, Mental Helse, Mental Helse Ungdom, Norsk Tourette Forening, ROS - Rådgivning om spisesforstyrrelser, Spisesforstyrrelsesforeningen, WSO - Landsforeningen We Shall Overcome, Voksne for Barn, Kirkens SOS, Stiftelsen CRUX, Norges Røde Kors, Fagforbundet, FO - Fellesorganisasjonen, Norsk Ergoterapeutforbund, Norsk Psykiatrisk forening, Norsk Psykologforening, Norsk Sykepleierforbund, Universitetet i Sørøst-Norge, NTNU - Norges Tekniske Naturvitenskapelige Universitet, Universitetet i Ågder, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø.

Til Barne- og familiedepartementet

Oslo, 5. september 2024

Høring - Ny barnelov - Likestilt foreldreskap og felles omsorg for barn etter samlivsbrudd

Hvordan delt bosted påvirker de involverte barna er et omdiskutert tema med et komplekst spekter av faktorer som hver for seg og sammen kan påvirke den psykiske helsa for både barn og foreldre.

Barnet har [rett til](#) å være sammen med begge foreldrene sine. Et likestilt foreldreskap kan blant annet være fordelaktig økonomisk, for den enkelte forelders trivsel og totalt sett for deres psykiske helseutvikling. Hovedformålet for denne høringen er å styrke ivaretagelsen av barnets beste. Vi konsentrerer oss derfor i hovedsak om påvirkningsfaktorene fra barnas ståsted i dette notatet. Vi anerkjenner samtidig at belastningen ved ufrivillig begrenset samvær, samværs sabotasje og manglende medbestemmelse i saker som omhandler egne barn kan tilføre psykiske belastninger av en slik karakter at det i verste fall påvirker den psykiske helsa og livssituasjonen på et nivå som skader omsorgsevnen, og derved driver enkelte foreldre inn i en negativ utvikling det kan være vanskelig å komme ut av.

Vi vil i det følgende utdype hvorfor samværsbrøk alltid må ses opp mot kvalitet på relasjon, grad av foreldresamarbeid og fravær av konflikt.

Psykisk helse ved delt bosted

Grunnet eksepsjonelt gode ordninger i Norge sammenlignet med mange andre land, vil vi advare mot å se for mye til internasjonal forskning på denne tematikken.

På generelt nivå viser tidligere nordisk [forskning](#) at barn av foreldre som ikke bor sammen har flere psykiske problemer enn det motsatte, men at de av dem som har delt bosted har det bedre psykisk enn andre.

Nå har ny [forskning](#) fra FamilieForSK ved FHI publisert i august 2024 undersøkt bostedsordninger, foreldrekonflikt og psykisk helse hos barn. Den viste at uavhengig av hvilken bostedsordning barna lever med, rapporterte barna dårligere psykiske helse når det var mye konflikt mellom foreldrene. Et av funnene viste at sammenhengen mellom foreldrekonflikt og angstsymptomer var særlig sterk for barn som bor i en 50/50 ordning. Forskerne trekker frem at en mulig forklaring på dette er at delt bosted krever godt samarbeid og kommunikasjon mellom foreldrene. Videre er det naturlig å anta at stresset øker med lojalitetskonflikter og skyldfølelsen som oppstår dersom man ikke kan falle til ro i lengre perioder og få hvile og avstand til konfliktene og det ansvaret mange barn opplever at følger med.

I rapporten [Hva er konsekvensene av delt bosted for barn? En systematisk oversikt](#) fra 2017 ser vi at det de senere år vært en stor økning i bruk av delt bosted for barn blant foreldre som bor hver for seg i Norge. I 2012 hadde 26 % av barna delt bosted, mot 10 % i 2004 og 8 % i 2002.

Konklusjonen i denne rapporten ble at det var store kunnskapshull i hvordan delt bosted påvirket barn.

Det har også vært vanskelig å finne forskning på hvordan delt bosted påvirker de minste barna, hva som skjer med tilknytning og psykisk helseutvikling hos eksempelvis førspråklige barn.

Kvalitet og kvantitet

Det er mye som tyder på at det er kvaliteten på foreldre-barn-relasjonen og graden av foreldrenes involvering i barnas liv som er avgjørende for barnas psykiske helseutvikling, ikke kvantifiseringen av dager og timer. Vi mener derfor at det prinsipielt er vanskelig å anbefale en samværsbrøk, da et likestilt foreldreskap kan ha vidt forskjellig uttrykk ettersom innholdet i relasjonen er avgjørende for påvirkningen.

Samvær avhenger av barnets behov og situasjonen

Forslaget tilsier at delt bosted blir lovens hovedregel, men foreldre må avtale hvor mye barnet skal bo hos eller tilbringe tid med hver av dem, og det foreslås ikke noen hovedregel om dette. Vi mener dette er et klokt forslag. Fremfor å anta at lik fordeling mellom foreldre som en hovedregel er best, må foreldre – ofte med hjelp – foreta en vurdering utfra situasjon, person og samarbeidsklime i sin spesifikke familie. Da vedvarende konflikter er svært skadelige for barna må disse da håndteres, legges til side eller den av foreldrene som har de dårligste samarbeidsevnene og forutsetningen for å skåne barna fra konflikt tåle at samværet er mer begrenset inntil konflikten er parkert.

Forventning om samarbeid

Vi er positive til at et likestilt foreldreskap skal kunne fortsette etter et brudd, og at beslutningsmyndigheten er jevnt fordelt. Departementet foreslår en bestemmelse om at foreldre forventes å samarbeide om å ivareta barnets helse, livskvalitet og utvikling. Dette er en nyttig presisering som også må følges opp med kunnskapsspredning om hvordan man best samarbeider, hvor skadelig mangel på samarbeid og høykonflikt kan være samt gode tilbud for å bistå foreldre som er i behov av disse tilbudene. Vi vet fra tidligere forskning at dersom foreldre blir bevisstgjort på at konflikten de står i kan skade barna, så klarer de lettere å legge konflikten bak seg og opprette et gunstig samarbeidsklime. I sum tenker vi derfor at lovendringene vil tilføre et positivt løft for barns mulighet til god psykisk helseutvikling såfremt forutsetningene er til stede ved økt satsing på foreldrestøttende tiltak.

Vi er videre positive til at det innføres plikt for retten til å treffe midlertidig avgjørelse i saker som gjelder samværshindring.

Rådet for psykisk helse



Tove Gundersen
Generalsekretær